

دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان

جزوه درس

حقوق و قوانین منابع طبیعی

(برای دانشجویان شیلات)

دکتر افشین عادلی

۱۳۹۶

بطور کلی فعالیت های مرتبط با طبیعت و منابع طبیعی در شمار نخستین فعالیت های انسانی به شمار می آید. بنابراین آشنایی با سابقه تحولات ساختاری و قوانین مرتبط با آن در کشور نقش اساسی در تحولات آتی و چشم انداز آن خواهد داشت. آگاهی از قوانین و روابط حاکم بر جامعه در کنار سایر آموزه های تخصصی می تواند به کارآیی بیشتر فنون تخصصی و آرامش محیط کار کمک نماید. متن حاضر مروری اجمالی است بر تعاریف قانون و اصطلاحات حقوقی بر گرفته از مفاهیم مورد لزوم برای فراگیران که می تواند در حین کار مورد استفاده قرار گیرد.

حقوق: به معنی جمع حق است و مجموعه قوانین است که حاکم بر روابط انسان هاست که با هدف استقرار عدالت و ایجاد نظم به وجود آمده است

قانون: در اصل یونانی است و به معنی مقیاس است و در واقع یک رشته از جزئیات را بررسی می کند. در راستای حقوق، قوانین وضع می شوند. در واقع قانون تنظیم کننده روابط اجتماعی انسان هاست و حدود آزادی یا محدودیت آزادی افراد و دسته جات صنفی و غیر صنفی را با هم مشخص می کند. معمولاً قوانین به صورت مدون در کتاب ها منتشر می شوند و قوانین رسمی باید به امضای مسئولین برسد.

تاریخ حقوق: تاریخ حقوق بخشی از حقوق است و حین فراگیری حقوق، تاریخ آن را هم باید خواند. در واقع حقوق علمی است که در آن بحث از همه اندیشه ها و جریانات اجتماعی اثر گذار در جامعه های گذشته، به خاطر رسیدن به رفاه و سعادت بشر به وسیله در دست داشتن اصول و مقررات و تاسیس نظام سیاسی بوده است.

تاریخ حقوق سرگذشت قانون، اجرای عرف و عادات، پیروی از مذاهب و اعتقادات، جایگاه فرمانروایان، جلوه گاه اندیشه ها و آرزوها و تلاش و آزمایش های بشری است.

اصل هدف قوانین خیر و صلاح جامعه است. همه ی قوانین برای سر و سامان گرفتن اوضاع آینده است، برای این که جامعه و افراد همواره در آسایش و رفاه باشند و احکام ناحقی که به زیان جان، مال و آبروی افراد باشد صادر نشوند.

پیدایش قانون:

قبل از نوشتن قانون توسط حقوق دان ها، به حکم ضرورت یکسری ضوابط به صورت عرف، عادات و اوامر در آمده است. (به دلیل قدرت)

عرف: یک اخلاق اجتماعی که جامعه آن را می پسندد. نوعی اخلاق جمعی و اجتماعی است و مجموعه ارزش هایی است که در جامعه مورد قبول همگان است. یعنی مجموعه ای از بایدها و نبایدهایی که در عرصه جامعه مطرح اند.

عرف می تواند با اخلاق (افکار شخصی) در تضاد باشد، یعنی فرد چیزی را قبول دارد ولی جامعه عکس العمل دیگری را انجام می دهد.

در جامعه ارزش ها شکل دهنده عرف هستند و عرف تشکیل دهنده عادات و عادات باعث وضع قوانین می شوند.

تاریخچه قانون:

اولین کسانی که در اعصار قدیم وظیفه داوری را برعهده داشتند پادشاهان، روحانیون، دانایان و پرهیزکاران بودند که به اتکای قدرت و به اقتضای مقام و منزلت اجتماعی و فضائل علمی و اخلاقی به حل و فصل مناقشات و اختلافات می پرداختند. مردم هم به علت رضایت خاطر و با اعتماد و اطمینان از آن ها دعاوی را برای داوری پیش آن ها می بردند و با علاقه و احترام احکامشان را می پذیرفتند. داشتن هر نوع نظام حقوقی لازمه ی وجود یک دولت یا یک مدنیت بوده است؛ از زمانی که زندگی جمعی شکل گرفته است به نوعی قوانین و قواعد اجتماعی شکل گرفته است.

سومری ها اولین گروه از بشریت بودند که زندگی شهرنشینی داشتند. اولین اسنادی که در تاریخ به دست آمده، اسنادی از معامله املاک بین سومریان بوده است. آن ها دارای قانونی بودند که ۲۵ ماده داشته که ۶ تای آن ها مربوط به روابط خانوادگی بوده است که در دو هزار سال قبل تدوین شده است.

قوی ترین قانون بعد از سومری ها مربوط به حمورابی ها بوده است؛ که این گروه یکسری از قوانین سومری ها را برداشته و برای خود قانون ایجاد می کردند. قوانین حمورابی ها بیشتر به این صورت بوده که اقتدار پادشاهان را حفظ کنند. قوانین حمورابی بر معنای رعایت عرف، عادات، سنن جاری در جهت رعایت منافع آن زمان بوده است.

قوانین حمورابی ها شامل قوانین خانواده، قوانین آزار و اذیت خانم های باردار، صدمه رساندن به احشام و مزرعه، نحوه نگهداری و قوانین باغداری.

پس از زمانی که جامعه بشری زندگی شهری را شروع کرد برای مشکلات پیشروی به قوه ای برای تشخیص و اهرمی برای اجرا نیاز پیدا کرد.

اصول و ارزش های حسنه وقتی در خدمت فرد انسان و تامین سعادت دنیا و آخرت او باشد اخلاق نامیده می شود و اگر در اختیار اجتماع و جامعه بشری به کار گرفته شود قانون نام دارد.

نتیجه‌ی پدید آمدن قانون در زندگی انسان‌ها تمدن است. انسان‌ها تا زمانی که چیزی را به نام قاعده و قانون نمی‌شناختند اثری از تمدن هم در آن‌ها وجود نداشت؛ یعنی بعد از وارد شدن قانون و نظم در زندگی اجتماعی انسان‌ها تمدن هم به زندگی آن‌ها وارد شد. قانون بهترین نهادی است که اگر در زندگی انسان‌ها اجرا شود می‌تواند عدالت را اجرا کند و ضمانتی برای حفظ ارزش‌های انسان و زندگی اجتماعی است. ارزش‌ها‌یی که امروزه در جامعه وجود دارد بر پایه‌ی عدالت است. منظور از عرف و عاداتی که در جامعه وجود دارد صرفاً تعاملات اجتماعی و مقررات مذهبی نیست بلکه مقرراتی است که توسط مردم یا نماینده‌های منتخب مردم در چهار چوب ضوابط دولت وضع و قابل اجراست. در معانی خاص، قانون دستوری کلی و جزئی است که به وسیله مرجع صالح انشاء شده و به وسیله‌ی مجالس قانون‌گذار تثبیت و سپس به تایید مرجع صلاحیت‌دار برسد. آن چیزی که از معنای حقوقی قانون درک می‌شود قواعد لازم‌الاجرا و دارای ضمانت اجرایی مشخص در هر جامعه است و به معنای عام مجموعه قواعد الزام‌آور مصوب مقامات صلاحیت‌دار می‌باشد و شامل تصویب نامه، آیین‌نامه، نظام‌نامه و ... می‌باشد و شامل کلیه مسائلی می‌شود که درباره آن مقامی به نام جامعه مقرراتی را وضع نموده است. برای کمک علم حقوق، برای تنظیم روابط بین انسان‌ها و جلوگیری از هرج و مرج یا تنازع، قانون‌گذاری می‌شود. بنابراین موضوع علم حقوق در مورد روابط اجتماعی انسان‌هاست. موضوع دیگر حاکمیت قانون است، تا زمانی که حاکمیت قانون در جامعه شکل نگیرد وجود قانون مدون یا غیر مدون در آن جامعه نمی‌تواند کارکرد مثبت داشته باشد.

حاکمیت قانون: وجود زمینه‌های ذهنی و عینی برای تطبیق قانون و برتری قانون نسبت به تمام مراجع دیگر در جامعه.

وجه حاکمیت قانون به این صورت است که:

شهروندان جامعه در سطحی قرار بگیرند که قانون‌پذیری به ویژگی فرهنگی‌شان تبدیل شود و ضمانت‌های اخلاقی برای آن مهیا شود.

رسانه‌ها، کتب، تلویزیون می‌توانند در نشر قانون موثر باشند و قوانین را به مردم آموزش دهند تا حاکمیت قانون اجرا شود.

مراجع و ارگان‌های تطبیق و نظارت بر تطبیق قانون به وجه احسن در جامعه بنیان‌گذاری شود تا خلفات احتمالی از قانون مهار شده، جنبه‌ی عینی حاکمیت قانون در جامعه مشاهده گردد.

در جوامع دموکراسی برتری قانون توجه می‌شود و هیچ مرجعی بالاتر از قانون نیست و حق تخلف از قانون برای هیچ کس پیش نمی‌آید.

قانون مجموعه قواعد حقوقی است که عام و کلی بوده و کانونی است که در آن مصالح اجتماعی تمرکز یافته و با دید وسیع بر روابط بین افراد می نگرد و برای خیر و صلاح جامعه وضع می شود. بنابراین اگر قانون نباشد نظم از بین رفته و هرج و مرج پیش می آید. شاید قانون به چیزی گفته می شود که به اجرای دولت در می آید و مادامی که از طرف دولت اعلام نشود قانون نیست، یعنی ضمانت اجرای دولت و جامعه جزء مفهوم نباشد. اما حقوق این گونه نیست زیرا قبل از تشکیل حقوق طبیعی قابل تصور است و نقش دولت در درجه اول به خاطر اجرای عدالت و جلوگیری از تجاوز به حقوق طبیعی است. عدالت در واقع همان مراعات در برابر حقوق دیگران است.

برای تدوین و تهیه به یک سری از موارد باید توجه داشت:

- باید علت تدوین قانون بیان شود.
- در تدوین و تهیه قانون باید مطالب را واضح و روشن بیان کرد و نباید هیچ گونه جای ابهامی برای مجری یا قانون گذار باشد.
- در هنگام تدوین قانون باید شرایط اقتصادی، فنی، جغرافیایی کشور در نظر گرفته شود.
- وضع اجتماعی کشور را نباید از نظر دور داشت.
- قانون گذار باید تجربه علمی و عملی داشته باشد.

دلایل نابودی منابع طبیعی:

- نا آگاهی مردم و مسئولین.
- نداشتن فرهنگ منابع طبیعی.
- ضعف قوانین.
- ضعف مدیریت.
- ضعف اجرا.

قانون از عرف شکل می گیرد. در منابع طبیعی ۲ دلیل برای شکل گیری این عرف ها وجود دارد: نزاع ها و اختلاف ها یی که بین افراد و گروه های انسانی برای استفاده از منابع مثل زمین و غیره به وجود می آمد.

مشکلاتی است که در رابطه انسان و محیط بوجود می آمد. امروزه مشکل مورد ۲ بیشتر از همه است.

تقسیم بندی قوانین:

انواع مختلفی دارد و در اینجا به قوانین موضوعی پرداخته می شود.

قوانین موضوعی:

عمومی: از جمله قوانین مثل ترتیب قوانین بین دولت و ملت که مهم ترین آن قوانین بیمه، قوانین شکار صید.

خصوصی: قوانینی مثل مجازات، قوانین بازنشستگی، قوانین خصوصی اند که در مورد حقوق افراد بر اساس مساوات تقسیم می شود. مثل حقوق شهری، قانون ارث، قانون اجاره، قانون خانواده و طلاق.

بعضی اوقات منشأ قوانین دولتی و رسمی است و بعضی اوقات منشأ سنتی دارند البته قوانین سنتی قابلیت تبدیل به قوانین دولتی و رسمی شوند. مثلاً قوانین شیلاتی موقعی سنتی بوده و به تدریج با تشکیل دولت و مراجع رسمی قوانین به شکل دولتی در آمد.

یکی دیگر از تقسیم بندی قوانین به این صورت که قانون نافذ باشد یا مشروط: قانون نافذ قانونی است که شرط ندارد مثل قانون نظام وظیفه که همه باید بروند اما قوانین مشروط دارای شرطی هستند مثلاً هر کس به اندازه کار اشتباه خود مجازات می شود.

شخصیت حقیقی: انسان ذاتاً دارای شخصیت حقیقی است و ملزم به رعایت مسائل اجتماعی. بنابراین باید از حقوق اجتماعی برخوردار باشد. مثلاً حقوق فردی، مثل مالکیت که مالکیت نوعی حق فردی است که شخص باید از آن برخوردار باشد. ما قدرت فردی مشروط هم داریم مثل قدرت اشتغال.

شخصیت حقوقی: عبارتست از افراد یا موسساتی که طرف قانون گذار حقوقی برای آن ها در نظر گرفته است.

اساس تشکیل اشخاص حقوقی چیست؟

یکی وجود تشکیلات است که در آن یکسری افراد و پرسنل وجود داشته باشند و گردش مالی در آن وجود داشته باشد. (وجود تشکیلات مستلزم افراد و پرسنل و گردش مالی است.) مورد دیگر وجود اساس نامه است. یعنی این که فرد حقوقی بدون اساس نامه نمی تواند اشتغال داشته باشد. دولت آن ها را به رسمیت بشناسد.

طرح و لایحه قانونی

پیشنهادی که برای تصویب به صورت قانون به مجلس ارائه می شود اگر از سمت دولت پیشنهاد شود به آن لایحه قانونی گویند ولی اگر از طرف نمایندگان مجلس ارائه شود به آن طرح می گویند. به جمع لایحه لوایح می گویند. لوایح قانونی پس از تصویب هیئت وزیران به مجلس تقدیم می شوند. طرح قانونی باید به پیشنهاد حداقل ۱۵ نفر از نمایندگان مجلس باشد. به طور کلی لوایح و طرح هایی که در مجلس ارائه می شوند ۲ گونه اند: طرح ها و لوایح قانونی که دو شوری می باشند، به این معنا که مجلس در مورد این طرح ها و لوایح در شور اول کلیات را به تصویب می رساند و در شور دوم به جزئیات می پردازد. غالب طرح ها و لوایح **عادی** هستند اما در بعضی موارد سرعت تصویب قانون ضرورت دارد به نوعی دیگر تقسیم گیری می کنند. در مواقع طرح ها و لوایح **فوری** به آن ها می گویند. طرح ها و لوایح مذکور یک شوری هستند به این معنی که در یک شور هم کلیات و هم جزئیات مورد بحث قرار می گیرد و احیاناً مورد تصویب می رسد. این گونه طرح و لوایح به ۳ شکل دیده می شوند:

الف: طرح ها و لوایح یک فوریتی:

این قسم از طرح ها و لوایح پس از تصویب فوریت آن در مجلس به کمیسیون مربوطه ارجاع می شود تا خارج از نوبت مورد بررسی قرار گیرد.

ب: طرح ها و لوایح دو فوریتی:

در این گونه طرح ها و لوایح پس از تصویب دو فوریت آن بلافاصله بین نمایندگان مجلس توزیع میشود و ۲۴ ساعت پس از توزیع در مجلس مطرح می گردد. پس این گونه طرح ها و لوایح داخل کمیسیون نمی روند.

ج: طرح ها و لوایح سه فوریتی:

در مورد این گونه طرح ها و لوایح پس از تصویب سه فوریت مجلس در همان جلسه وارد دستور می گردد و نیازی به ارجاع به کمیسیون نیست. طرح ها و لوایح سه فوریتی را در همان لحظه وارد مجلس می کنند. ضمناً زمانی که طرح ها و لوایح با قید فوریت در دستور کار مجلس قرار بگیرد قبلاً از طرف رئیس مجلس مراتب به اطلاع شورای نگهبان می رسد و شورای مذکور باید در این جلسات حضور یابد و نظر خود را حتی المقدور و بلافاصله پس از آرای مجلس و یا حداکثر تا ۲۴ ساعت اظهار کنند.

مصوبات و آیین نامه های دولتی: با وجود این که مجلس در تنظیم قوانین دارای صلاحیت است اما تعیین تمام جزئیات مربوط به اجرای قوانین و تنظیم امور اداری مجلس را از انجام وظایف مهم تر خود باز می دارد. به همین منظور تنظیم آیین نامه های اجرایی به هیئت وزیران یا یکی از وزراء واگذار شده است.

حقوق علم است یا هنر؟

وظیفه ی حقوق عبارتست از کشف و مطالعه ی قواعدی که بر گروه هایی از انسان ها حکومت دارد و از این منظر حقوق در زمره ی علوم محض شمرده می شود.

قواعد حقوقی صرفاً بررسی و تحلیل روابط اجتماعی دخیل نبوده و دولت ها در جهت حکومت کردن و ترویج اهداف و آرمان های خود به شیوه هنرمندانه از اهرم وضع قوانین بهره گرفتند.

علم تحقیق در مورد کشف قواعد می پردازد و فن طرز استفاده از آن قواعد می باشد.

تفاوت آیین نامه و قانون: از لحاظ تشریفات وضع قوانین، قانون به وسیله قوه مقننه تصویب می شود و شرایط تصویب آن را قانون اساسی معین می کند. در حالی که تصویب آیین نامه های اداری از طرف قوه مجریه صادر می شود و به تشریفات خاصی نیاز ندارد. قانون پس از تصویب مجلس شورای اسلامی، رسمیت می یابد و امضای رئیس جمهور جنبه اجرایی به آن می بخشد.

آیین نامه: عبارتست از مقرراتی که مقامات صلاحیت دار (وزیر، استاندار، شهردار و ...) وضع نموده و در معرض اجرا می گذارند. خواه هدف تشریح یا تسهیل اجرای قوانین موضوعه باشد. در اسلام به آیین نامه حکم گفته می شود که شامل روابط پارلمانی نمی باشد.

بخش نامه: بخش نامه چند حالت دارد:

نامه ای که در چند نسخه نوشته می شود و برای آگاهی چند نفر فرستاده می شود.

نامه ای که از طرف رئیس اداره برای بعضی اشخاص یا برای همه، برای آگاهی برای انجام کاری فرستاده می شود. (عموماً مسائل داخلی است)

تعلیم یکنواخت به طور کتبی که از طرف مقام اداری به مرئوسین برای راهنمایی داده می شود.

حقوق دریایی: شاخه ای از حقوق تجارت است که در آن از قواعد حاکم بر کشتی های بازرگانی و حمل و نقل با آن گفت و گو می شود پس نباید حقوق دریایی را با حقوق دریاهای اشتباه گرفت زیرا **حقوق دریاهای** شاخه ای از حقوق بین الملل عمومی است و از حق حاکمیت دولت ها بر آب های ساحلی و منابع تحت البحری این بخش از دریاهای و وضع حقوقی دریاهای آزاد گفت و گو می کند و ارتباطی به مقررات تجارت دریایی ندارد.

جنبه های حقوق عمومی

الف - حقوق اساسی: این حقوق پایه و مبنای حقوق عمومی است چون در آن ساختار حقوق دولت و رابطه سازمان های آن با یکدیگر تصمیم گیری می شود در این رشته از حقوق از شکل حکومت و قوای سازنده آن، نحوه مشارکت افراد در ایجاد قوای سه گانه و حقوق آزادی آنان در مقابل دولت گفت و گو می شود.

ب- **حقوق اداری:** این رشته از حقوق در رابطه با اشخاص حقوقی، تشکیلات و وظایف وزارت خانه ها، ادارات دولتی، شهرداری ها، تقسیمات کشوری و روابط این سازمان ها با مردم گفت و گو می کنند.

ج- **حقوق مالیه:** یکی از حقوق عمومی که مربوط به قواعد وضع مالیات ها و عوارضی که ماموران دولت می توانند از افراد مطالبه کنند است. همچنین مقررات ناظر بر بودجه عمومی و وظایف دیوان محاسبات را حقوق مالیه می نامند.

د - **حقوق جزا یا جنایی:** از جمله مواردی که بر چگونگی مجازات اشخاص از طرف دولت بحث می کنند.

اصطلاحات حقوق بین الملل

عهد نامه: عبارتست از توافقی که به صورت کتبی بین دولت ها منعقد شده و مشمول حقوق بین الملل باشد. صرف نظر از عنوان خاص آن و اهم از این که در سندی واحد و در دو یا چند سند مرتبط به هم منعکس شده باشد.

منشور: به عنوان سند تاسیس یک سازمان بین المللی حاوی اصول، اهداف، حدود اختیارات، تشکیلات و نحوه فعالیت آن سازمان است. در سایر موارد منشور به عنوان سند بین المللی شناخته می شود که اصول و موازین مورد توافق کشورها در روابط بین الملل خود را منعکس می نماید.

کنوانسیون: این واژه معمولا برای تشریح اسناد مهم همه جانبه که در بردارنده قواعد بین المللی هستند به کار می رود. در این خصوص می توان به کنوانسیون ۱۹۵۸ ژنو در خصوص حقوق دریاها اشاره کرد. این واژه علاوه بر موارد ذکر شده در پاره ای از مواقع در تشریح اسناد تاسیس اتحادیه های بین المللی به کار رفته است.

پیمان: سندی که معمولا کشورها در زمینه حفظ صلح و همکاری های نظامی، دفاعی منعقد می سازد.

موافقت نامه: این واژه معمولا برای اسناد دو جانبه کشورها که توسط قوه مجریه در زمینه های مختلف اقتصادی، تجاری، فرهنگی، علمی و غیره منعقد می شود استفاده می گردد. موافقت نامه های تجاری و بازرگانی کشورها از نمونه های بارز این گونه اسناد هستند.

پروتکل: معمولا در ۴ معنا بیان می شود:

به سند انضمامی یک معاهده اطلاق می شود. این گونه سند غالباً برای تکمیل، تفسیر و یا اصلاح یک معاهده به کار گرفته می شود، و می تواند هنگام تدوین و یا پس از آن معاهده ضمیمه گردد. پروتکل صورت جلسه کنفرانس است که نمایندگان کشورها موافقت خود را با آن اعلام می نمایند. مانند پروتکل ۱۹۲۵ ژنو، که مربوط به منع کاربرد سلاح های شیمیایی است. البته برخی از منابع نیز منظور از پروتکل را صورت مجلس مذاکرات نمایندگان دو کشور در زمینه های مختلف و همکاری دو جانبه دانسته اند.

سند یا صورت جلسه امضای یک معاهده را گاه پروتکل امضا هم می نامند. زمانی به صورت جلسه یا سند مبادله یک معاهده پروتکل معاهده می گویند. اعلامیه: اعلامیه سندی است که اصول حقوقی یک یا چند کشور در آن منعکس می شود. سند: واژه ایست که برای بیان قواعد حقوقی در رابطه با یک کنوانسیون به کار می رود. سند نهایی سومین کنوانسیون سازمان ملل در مورد حقوق دریاها سندی است که جزء لاینفک (جدایی ناپذیر) کنوانسیون ۱۹۸۲ حقوق دریاها است. اساس نامه: عموماً برای معرفی سند تاسیس سازمان های بین المللی به کار می رود. مثل اساس نامه یونسکو، اساس نامه سازمان بهداشت جهانی، اساس نامه سازمان بین المللی کار.

انواع اراضی

اراضی دایر: اراضی دایر زمین هایی است که آن را احیا و آباد کرده اند و در حال حاضر دایر و مستمر مورد بهره برداری است.

اراضی بایر: زمین هایی که سابقه احیا دارد ولی به علت اعراض یا عدم بهره برداری بدون عذر موجه مدت ۵ سال متوالی متروک مانده یا بماند .

اراضی آیش: زمین دایری است که به صورت متناوب طبق عرف محل برای دوره معینی بدون کشت بماند .

اراضی موات: زمین هایی است که سابقه احیا و بهره برداری ندارد و به صورت طبیعی باقی مانده است. یا زمین بدون مالکی که معطل افتاده و آبادی و کشت و زرع در آنها نباشد

اراضی متروکه: اراضی که مالکین آنها، آنها را ترک کرده باشند.

اراضی مستحده: اراضی که قبلاً از اراضی کشاورزی نبودند مانند اراضی حاصل از عقب نشینی آبها یا جنگل ها و امروزه تبدیل به کشتزارها باغات شده

اراضی دولتی: کلیه زمین‌هایی است که به نام دولت دارای سند بوده یا در جریان ثبت به نام دولت است و همچنین کلیه اراضی ملی شده و مواتی که طبق قوانین مصوب و آرا کمیسیون‌های مربوطه متعلق به وزارت مسکن و شهرسازی است اعم از این که به نام دولت ثبت شده یا نشده باشد.

اراضی منابع طبیعی: اراضی تحت پوشش جنگل‌های طبیعی و دستکاشت و مراتع و بیشه‌های طبیعی، نهالستان‌های دولتی و زمین‌هایی که به نحوی از انحا در رژیم سابق ملی اعلام شده است.

اراضی مرتعی: زمینی است اعم از کوه و دامنه یا زمین مسطح که در فصل چرای دارای پوششی از نباتات علوفه‌ای خودرو بوده و با توجه به سابقه چرای عرفاً مرتع شناخته شود، اراضی که آیش زراعتند ولو آن که دارای پوشش نباتات علوفه‌ای خودرو باشند مشمول تعریف مرتع نیستند.

مناطق تحت حفاظت ایران

پارک ملی: مناطق بکر و نمونه‌های برجسته از مظاهر طبیعی که با هدف حفظ اکوسیستم و استفاده علمی و آموزشی ایجاد و تحت مدیریت قرار می‌گیرد و هر گونه بهره‌برداری و دخالت در آن ممنوع می‌باشد.

منطقه حفاظت شده: محدوده‌ای از عرصه‌های منابع طبیعی که به لحاظ ضرورت حفظ و تکثیر نسل جانوران و گیاهان و احیا آن‌ها ضمن رعایت حقوق و بهره‌برداری جوامع محلی ایجاد گردیده‌اند.

پناهگاه حیات وحش: به محدوده‌ای از منابع و زیستگاه‌های طبیعی نمونه و با هدف حفظ و احیا نسل گونه‌های گیاهی و جانوری نادر و در معرض خطر انقراض اطلاق می‌گردد.

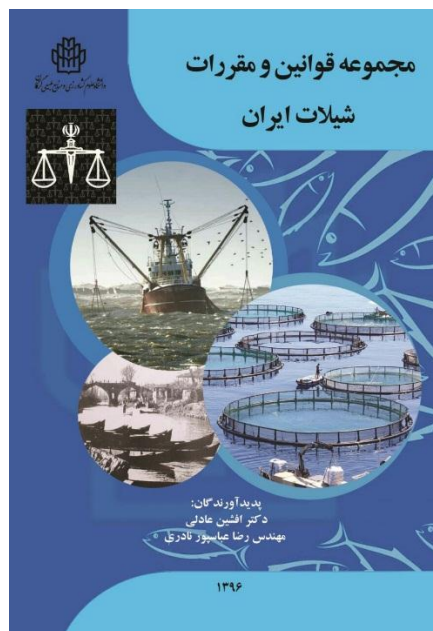
اثر طبیعی ملی: منطقه حفاظت شده‌ای است که عمدتاً برای حفاظت سیمای طبیعی ویژه و پدیده‌های نمونه و نادر گیاهی - جانوری بی نظیر و یادمان‌های تاریخی تحت مدیریت قرار می‌گیرد.

مساحت و تعداد مناطق تحت مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست

استان	جمع		پارک ملی		پناهگاه حیات وحش		منطقه حفاظت شده		اتر طبیعی ملی	
	مساحت (هکتار)	تعداد	مساحت (هکتار)	تعداد	مساحت (هکتار)	تعداد	مساحت (هکتار)	تعداد	مساحت (هکتار)	تعداد
کل کشور	۸۷/۱۲۸۱۳۵۲۸	۲۰۳	۱۹۵۸۵۰۵	۳۷	۳۷۷۵۵۴۴	۳۷	۷۰۵۴۸۸۰	۱۱۳	۸۷۲/۲۴۵۹۹	۳۰
آذربایجان شرقی	۲۸۲۶۱۵	۴	-	-	۹۶۹۵۲	۱	۱۸۴۶۲۷	۲	۱۰۲۶	۱
آذربایجان غربی	۵۶۷۸۸۵	۳	۵۵۴۴۴۸	۱	-	-	۱۱۴۳۵	۱	۲	۱
اردبیل	۱۲۴۲۷	۳	-	-	-	-	۴۷۶۷	۱	۷۸۶۰	۲
اصفهان	۴۵۴۴۴۸	۶	۷۷۱۶۶	۲	۲۶۴۷۲۲	۳	۱۱۴۵۸۰	۱	-	-
ایلام	۷/۸۹۱۶۸	۵	-	-	-	-	۸۷۶۴۸	۳	۷/۱۵۲۰	۲
بوشهر	۱۵۳۴۷۷	۷	۶۸۱۲۱	۲	۲۰۸۲	۱	۷۷۷۶۸	۲	۵۵۰۶	۲
تهران	۵۸۳۲۱۹	۶	۴۶۹۵۳	۳	-	-	۵۳۴۲۶۶	۳	-	-
چهارمحال و بختیاری	۱۵۷۸۱۴	۷	۴۳۷۲	۱	-	-	۱۵۲۰۶۲	۵	۳۸۰	۱
خراسان جنوبی	۲۹۲۵۰۲	۵	-	-	۲۱۷۸۵	۱	۲۷۰۷۱۷	۴	-	-
خراسان رضوی	۵۸۹۶۹۸	۱۵	۳۵۵۴۰	۱	۶۹۱۹۷	۲	۴۸۴۴۶۱	۱۱	۵۰۰	۱
خراسان شمالی	۵۱۲/۱۹۶۱۳۳	۱۰	۱۵۲۶۸	۲	۸۴۴۳۵	۱	۹۴۴۴۶	۴	۵۱۲/۸۴	۳
خوزستان	۴۸۸۲۵۴	۹	-	-	۳۳۹۲۵۳	۳	۱۴۹۰۰۱	۶	-	-
زنجان	۲۴۴۶۱۰	۳	-	-	۲۹۸۱۲	۱	۲۱۴۷۹۸	۲	-	-
سمنان	۲۰۹۸۶۳۶	۶	۵۴۳۲۸۵	۲	۴۵۳۳۸۷	۲	۱۱۰۱۹۶۴	۲	-	-
سیستان و بلوچستان	۰۱/۸۸۶۰۲۰	۹	-	-	۲۹۳۰۳۱	۱	۵۹۲۷۵۷	۴	۰۱/۲۳۲	۴
قزوین	۱۱۸۱۲۷۶	۱۱	۲۵۶۵۳۴	۳	۱۵۵۵۹۷	۱	۷۶۹۱۴۵	۷	-	-
قزوین	۲۵۳۴۴	۱	-	-	-	-	۲۵۳۴۴	۱	-	-
قم	۳۱۷۳۵	۱	-	-	-	-	۳۱۷۳۵	۱	-	-
کردستان	۱۷۹۴۵۶	۵	-	-	۳۲۹۲	۱	۱۷۶۱۶۴	۴	-	-
کرمان	۰۴/۳۴۴۲۶۹	۵	۱۴۹۹۸۲	۱	۳۳۷۵۳	۲	۱۶۰۵۳۴	۱	۰۴/۰	۱
کرمانشاه	۰۱/۱۶۱۶۴۴	۶	-	-	۴۰۶۵۱	۱	۱۲۰۹۹۲	۳	۰۱/۱	۲
کهگیلویه و بویراحمد	۱۹۳۱۷۲	۶	-	-	-	-	۱۹۳۱۷۲	۶	-	-
گلستان	۱۳۵۸۲۵	۴	۸۷۴۰۲	۱	-	-	۴۸۴۲۳	۳	-	-
گیلان	۲۷۵/۱۳۱۸۶۷	۱۵	۳۱۷۶	۱	۳۸۹۳	۵	۱۴۴۷۹۷	۶	۲۷۵/۱	۳
لرستان	۱۶۷۱۸۴	۳	-	-	-	-	۱۶۷۱۸۴	۳	۱	۱
مازندران	۴۰۲۹۳۳	۲۱	۳۳۴۷۲	۲	۸۴۹۴۴	۵	۲۷۸۹۹۴	۱۱	۵۵۲۳	۳
مرکزی	۱۳۳۹۱۰	۵	-	-	۲۷۸۵۱	۲	۱۰۶۰۵۵	۲	۴	۱
هرمزگان	۲۹۲۰۲۰	۱۰	-	-	۹۸	۱	۲۸۹۹۶۶	۸	۱۹۵۶	۱
همدان	۳۲۸۸۹	۳	-	-	-	-	۳۲۸۸۹	۳	-	-
یزد	۳۲۵/۲۲۰۲۸۷۷	۹	۸۰۷۸۶	۱	۱۷۷۰۸۰۹	۳	۴۵۱۲۸۰	۴	۳۲۵/۲	۱

www.Fishexpert.persianblog.ir

در ضمن برای ادامه درس لطفاً کتاب **مجموعه قوانین و مقررات شیلات ایران**، نگارش افشین عادل‌ی و رضا عباسپور نادری را از نشر دانشگاه علوم کشاورزی و منابع طبیعی گرگان تهیه فرمایید. متشکرم

Adeli